

WIJSHEID IS BETER DAN WAPENTUIG

Ton van der Schans is voorzitter van de VGN. Hij werkt als docent geschiedenis op de Driestar Hogeschool (pabo) in Gouda.

Waar was u toen het bericht kwam van het neerstorten van de Boeing 777 van Malaysia Airlines op Oekraïens grondgebied? Ik zat op die bewuste donderdag 17 juli in de vroege avond te bladeren in de vuistdikke pil *Verwoesting & vooruitgang. Hoe oorlog menselijke beschaving heeft gevormd*. In dit vanuit het Engels vertaalde werk van de Britse historicus en archeoloog Ian Morris (1960) beweert de auteur dat oorlog niet zinloos is, maar de wereld vooruit helpt. De kans om door geweld om te komen, is volgens Morris kleiner dan ooit. Bepaald wrang om op het moment van deze dramatische vliegcrash dergelijke literatuur te lezen.

'Onze nationale mopperkont Maarten van Rossum beweert dat er meer ongelukken gebeuren met barbecues dan door terrorisme'

In de prehistorie, tijdens de Romeinse tijd en in de middeleeuwen en daarna vergde oorlogs- en ander geweld veel meer slachtoffers dan vandaag de dag, aldus Morris. Kom echter niet aan met cijfers en statistieken bij leed dat zo duidelijk een gezicht gekregen heeft.

Terwijl onze nationale terrorisme-expert Beatrice de Graaf zich zorgen maakt over Nederlanders die zich bij IS-strijders melden, beweert onze nationale mopperkont Maarten van Rossum dat er per

jaar in Nederland meer ongelukken gebeuren met barbecues en huishoudelijke apparaten dan door terrorisme.

Wie heeft er gelijk? Gemiddeld genomen beleven we historisch gezien geen gewelddadige tijden in het grootste deel van Europa. Maar je hoeft geen emotioneel of overdreven type te zijn, om vast te stellen dat rationele argumenten en berekeningen ontoereikend zijn om de tijdgeest en het moment te duiden. In tijden van dramatische gebeurtenissen en nationale opwindingsnevelen tabellen en beelden.

Misschien onopgemerkt door u, maar het woord nationaal is ondertussen al een paar keer gevallen. Want zeg nu zelf, wat blijft er over van al die wereldburgers in een geglobaliseerd universum, als er gevoetbald wordt? En Nederland had niet gerouwd als er een vliegtuig met Tanzanianen neergeschoten was. De beoefening van geschiedenis dient er toe te leiden dat wij en onze leerlingen onze omgeving en vooral onszelf een beetje beter leren begrijpen. Eerst begrijpen en dan oordelen. Laat de geschiedbeoefening hierbij nooit de menselijke maat te boven gaan. Elkaar dienen of wat voor elkaar betekenen, u mag het ook liefde noemen, zoekt gemeenschap en relatie.

Historici als Morris zijn bij al hun boeiende analyses en beschouwingen te veel wetenschappers van de grote greep. Interessant en informatief, jazer. Troostvol en geruststellend, nee. Trouwens, bij nader onderzoek van de prikkelende stelling van Morris, valt er het nodige op af te dingen. Het cijfermateriaal vertoont lacunes. En oorlogen bevorderen aantoonbaar niet altijd de vooruitgang. Laten we daarom beseffen dat de analyses van Morris grote beperkingen met zich meebrengen. Geschiedenis gaat over mensen. Medemensen. Hen en mezelf wil ik leren begrijpen. Salomo vertelt een mooi verhaal over een arme, maar wijze man die door zijn wijsheid een omsingelde stad verloor (Prediker 9: 14-18). Hij besluit dit verhaal met de spreuk: 'Wijsheid is beter dan wapentuig'. Het geheim van de geschiedenis in oorlog en vrede wordt het best bij wijze mensen bewaard. Wijsheid, het is grootste schat waarmee u uw leerlingen kunt verrijken. ■

